

Η πρόσληψη της Καινής Διαθήκης στη λογοτεχνία και την τέχνη

Πρώτη Ενότητα: Οι πρόδρομοι της θεωρίας
Αικατερίνη Τσαλαμπούνη

Επίκουρη Καθηγήτρια

Τμήμα Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Η πρόσληψη της Καινής Διαθήκης στη λογοτεχνία και την τέχνη

Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

ΑΝΟΙΧΤΑ
ΑΚΑΔΗΜΑΙΚΑ
ΜΑΘΗΜΑΤΑ

Θεωρία της πρόσληψης και Καινή Διαθήκη

Οι πρόδρομοι της θεωρίας

Περιεχόμενα ενότητας 1/2

1. Τι είναι η θεωρία της πρόσληψης
2. Πρόσληψη vs επίδραση
3. Θεωρία της πρόσληψης και βιβλικό κείμενο
4. Τα τρία προηγούμενα παραδείγματα (H.R. Jauss)
5. Θεωρία της πρόσληψης: το νέο παράδειγμα
6. Πρόδρομοι της θεωρίας: Ρωσικός φορμαλισμός

Περιεχόμενα Ενότητας 2/2

7. Πρόδρομοι της θεωρίας: Τσέχικος δομισμός

8. Πρόδρομοι της θεωρίας: Hans Georg Gadamer (Wahrheit u. Methode)

Τι είναι η θεωρία της πρόσληψης

Η θεωρία της πρόσληψης είναι η κριτική λογοτεχνική θεωρία, η οποία αναπτύχθηκε από τη δεκαετία του 1960 κι εξής και η οποία μεταθέτει το ενδιαφέρον από τον συγγραφέα και το κείμενο στον αναγνώστη.

Είναι επομένως μία παραλλαγή της θεωρίας της ανταπόκρισης του αναγνώστη (reader's response).

Πρόσληψη vs. επίδραση

- Δύο όροι πολύ κοντά μεταξύ τους:
- **Πρόσληψη (Rezeption, reception)** : η έμφραση βρίσκεται στον αναγνώστη
- **Επίδραση (Wirkung, impact)** : η έμφραση βρίσκεται στο κείμενο και στις επιρροές που ασκεί

Θεωρία της πρόσληψης και βιβλικό κείμενο

- Η θεωρία της πρόσληψης βρήκε την εφαρμογή της και στην ερμηνεία του βιβλικού κειμένου:
- (α) ιστορία της πρόσληψης
- (β) ιστορία των επιδράσεων
- (γ) αισθητική της πρόσληψης

Τα τρία προηγούμενα παραδείγματα (H.R. Jauss)

1. Το κλασικό / ανθρωπιστικό παράδειγμα: κάθε λογοτεχνικό έργο κρίνεται βάσει καθορισμένων κανόνων που προκύπτουν από τα κλασικά έργα
2. Το ιστορικιστικό / θετικιστικό παράδειγμα: μελέτη των πηγών με σκοπό να αναδειχθεί η ιστορία των μεσαιωνικών κειμένων και η εθνική παράδοση (εθνικές θεωρίες της λογοτεχνίας, 18^{ος}-19^{ος} αι.)
3. Το αισθητικό / φορμαλιστικό παράδειγμα: το ενδιαφέρον στρέφεται στο ίδιο το λογοτεχνικό κείμενο, το οποίο καθίσταται αυτόνομο αντικείμενο έρευνας

Θεωρία της πρόσληψης: το νέο παράδειγμα

1. Μία νέα οπτική του παλαιού λογοτεχνικού κανόνα
2. Επανεκτίμηση του παρελθόντος
3. Ανάλυση κειμένων που αποκλείονταν ως τώρα από τον κανόνα
4. Σύνδεση του λογοτεχνικού κειμένου με το παρόν

Πρόδρομοι της θεωρίας: Ρωσικός φορμαλισμός

1. Σχολή κριτικής της λογοτεχνίας που αναπτύχθηκε στη Ρωσία κατά τις δεκαετίες 1910-1930
2. Μετατόπιση του ενδιαφέροντος από το δίπολο συγγραφέας-κείμενο στο δίπολο κείμενο-αναγνώστης
3. Ο αναγνώστης καθορίζει την καλλιτεχνική αξία ενός λογοτεχνικού έργου («λογοτεχνικότητα»)
4. Έμφαση στην τεχνική του λογοτεχνικού κειμένου. Η τεχνική, όμως, μεταξύ άλλων λειτουργεί κι ως η γέφυρα μεταξύ κειμένου και αναγνώστη
5. Τεχνική της «ανοικείωσης» / «αποστασιοποίησης» - οδηγεί τον αναγνώστη να εστιάσει στη μορφή

Πρόδρομοι της θεωρίας: Τσέχικος δομισμός

1. Αλληλεπίδραση κοινωνικής πραγματικότητας και λογοτεχνικού έργου
2. Κάθε έργο τέχνης μία δομή που μπορεί να κατανοηθεί αν εντοπισθούν οι αναφορές του σε ό,τι έχει προηγηθεί
3. Κάθε έργο τέχνης ένα «σημειωτικό γεγονός» που μεσολαβεί μεταξύ του καλλιτέχνη και του αποδέκτη του έργου του
4. Τρία μέρη σε κάθε έργο τέχνης: (α) έργο/πράγμα, (β) το νόημα, (γ) η σχέση με το πράγμα
5. Και ο αποδέκτης/υποκείμενο που προσλαμβάνει ορίζεται από κοινωνικές σχέσεις
6. Λογοτεχνικός κανόνας: (α) όχι αιώνια, στατική κατασκευή, (β) ύπαρξη ταυτόχρονα πολλών κανόνων

Πρόδρομοι της θεωρίας: Hans Georg Gadamer (*Wahrheit u. Methode*)

1. Αμφισβήτηση της σχέσης της μεθόδου με την αλήθεια
2. Η ερμηνευτική ως εμπειρία κι όχι ως μία μέθοδος κατά το πρότυπο της μεθοδολογίας των θετικών επιστημών
3. Η ερμηνεία ως προκατάληψη: ο αναγνώστης συναντά το κείμενο κουβαλώντας τις δικές του προκαταλήψεις (τον δικό του ορίζοντα)
4. Κατανόηση / ερμηνεία: η συνάντηση/σύντηξη του ορίζοντα του κειμένου με τον ορίζοντα του αναγνώστη (*Horizontverschmelzung*)
5. Κατανόηση: προσαρμογή του νοήματος του κειμένου στο παρόν του αναγνώστη

Τέλος Ενότητας

Επεξεργασία: Αναστασία Μουρατίδου
Θεσσαλονίκη, Χειμερινό εξάμηνο 2013-2014

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

